

خودکارآمدی درآموزش و پرورش

مولفین:

هم دی آزادی مقدم

یوسف چاکری

مدی موسایی

مسعود بیوتن مهر

انتشارات راز نهم

۱۳۹۵

عنوان و نام پدیدآور	:	خودکارآمدی در آموزش و پرورش / مولفین مهدی آزادی مقدم... [و دیگران].
مشخصات نشر	:	تهران: راز نهان، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	:	۶۵ ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۴۴۸-۱۲۴-۳
وضعیت فهرست نویسی	:	فیفا
یادداشت	:	مولفین مهدی آزادی مقدم، یوسف چاکری، مهدی موسایی، مسعود بهشتی مهر.
یادداشت	:	کتابنامه: ص. ۵۵.
موضوع	:	خودکارایی — ایران — نمونه پژوهی
موضوع	:	Self-efficacy -- Iran -- Case studies
موضوع	:	معلمان — اثر بخشی
موضوع	:	Teacher effectiveness
موضوع	:	انگیزش در آموزش و پرورش — ایران
موضوع	:	Motivation in education -- Iran
موضوع	:	مردان — ارزشیابی
موضوع	:	Students -- Evaluation of
موضوع	:	مردان، ارزیابی — ایران
موضوع	:	School administrators -- Iran
شناسه افزوده	:	آزادی مقدم، مهدی ۱۳۷۱
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۵ خ ۹۳ / ۵۶۳
رده بندی دیویی	:	۱۵۵/۲
شماره کتابشناسی ملی	:	۴۶۱۷۴۸۹

آدرس: میدان انقلاب، اول جمال زاد، جنوبی، کوی دانشور، پلاک ۱۲، واحد ۲

شماره تماس: ۰۲۱۶۹۰۱۸۴۱ - ۰۲۱۶۹۰۳۶۹ - ۰۹۱۲۳۱۰۰۰۰

آدرس الکترونیکی: ranaahanbook@gmail.com

آدرس سایت: www.ranaahanbook.com

که عنوان کتاب..... خودکارآمدی در آموزش و پرورش
 که مولف..... مهدی آزادی مقدم، یوسف چاکری، مهدی موسایی، مسعود بهشتی مهر
 که صفحه آرا..... رضا کاوه
 که طراح جلد..... رضا کاوه
 که ناشر..... رازنهان
 که شمارگان..... ۱۰۰۰ نسخه
 که نوبت چاپ..... اول ۱۳۹۵
 که قیمت..... ۵۶۰۰ تومان

ISBN: 978-600-448-124-3

فهرست مطالب

۷	پیشگفتا
۹	تعریف خودکارآمدی
۱۴	ابعاد خودکارآمدی ادراک شده
۱۵	منابع باورهای خودکارآمدی
۱۶	۱. دستاوردهای عملکرد
۱۷	۲. تجربه‌های جانشین
۱۷	۳. ترغیب کلامی
۱۸	۴. حالت‌های فیزیولوژیک
۱۹	خودکارآمدی و تنیدگی
۲۱	ویژگی‌های دانش آموزان خودکارآمد
۲۲	اثرات خودکارآمدی بر کارکردهای روان شناختی
۲۷	راهنمادهای ایجاد و تغییر نظام باور خودکارآمدی
۲۷	منابع خودکارآمدی
۳۱	خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان
۳۳	خودکارآمدی مدارس
۳۴	ارکان مدرسه‌ی کارآمد
۳۵	مدیریت در مدارس کارآمد

۳۷	خودکارآمدی در آموزش و پرورش
۴۲	خودکارآمدی تحصیلی
۴۸	مراحل رشد خودکارآمدی
۵۱	خودکارآمدی و عملکرد تحصیلی
۵۱	خودکارآمدی و سلامت جسمانی
۵۲	موانع برای دستیابی به مدارس خودکارآمد
۵۲	پیشنهاد برای مدارس خودکارآمد
۵۵	منابع

www.ketab.ir

پیشگفتار

پیشرفت تحصیلی و بازدهی نظام آموزش و پرورش در بسیاری از کشورهای جهان سوم به صورت حاد مطرح است، چون منابع امکانات این کشورها اندک است لزوم صرفه جویی و دقت در مصرف و تخصیص این منابع به بخش‌های مختلف اقتصادی و اجتماعی را ایجاب می‌کند. از طرفی به علت افزایش سریع جمعیت این کشورها، بخش عمده‌ای از درآمد ملی به گسترش آموزش و پرورش اختصاص می‌یابد. در حالی که در غالب کشورها، هنوز کودکان لازم‌التعلیم به مدارس راه نیافته‌اند و هنر تدریس کثیری از بزرگسالان و جمعیت فعال آنها بیسواد هستند، قسمت بزرگی از امکانات و اعتبارات کشور به علت افت تحصیلی در مقاطع مختلف تحصیلی به هدر می‌رود روشن است که میزان این زیان و خسارت با گسترش آن در مقاطع بالاتر بیشتر خواهد شد. در صورتی که اتخاذ تدبیرهای لازم و کاربرد روشهای مناسب بتوان میزان افت تحصیلی را تا حد قابل قبول تقلیل داد، می‌توان به گسترش بیشتر آموزش و پرورش و نوسازی آن کمک

کرد و از هدر رفتن امکانات مالی و نیروی انسانی جلوگیری کرد (یوسفی، به نقل از سلیمان نژاد و نیکچری، ۱۳۸۳).

پیشرفت تحصیلی از نقطه نظر علمی و کاربردی دارای اهمیت است. یکی از عوامل مهم مقبولیت و پذیرش در کلاس درسی است. برای بدست آوردن یک شغل و درجات مختلف آن، مهم می باشد. هر سال حجم وسیعی از مطالعات را به خود اختصاص می دهد (فراهانی، ۱۳۹۲). قبلاً پیشرفت تحصیلی به عواملی از قبیل هوش، انگیزش، خودپندار، عزت نفس، مکان که محل و عوامل محیطی مانند موقعیت اقتصادی و اجتماعی خانواده، تحصیلات والدین، نظام آموزشی، محیط مدرسه و کیفیت تدریس معلم و نحوه ی ارتباط او با دانش آموزان و تجهیزات آموزش مربوط می دانستند اما در سالهای اخیر، جهت گیری متخصصان و محققان به سوی جهت گیریهای شناختی نظام خود-ارزشیابی مورد تأکید قرار گرفته اند. در این دیدگاه بر تغییران خودکارآمدی (باور افراد بر توانایی خود) در پیشرفت تحصیلی تأکید شده است. در چارچوب نظریه خودکارآمدی (باندورا، ۱۹۹۳) چنین عنوان می شود که افراد، باورهای قوی در مورد کارآمدی خود نسبت به افرادی که به توانایی های خود تردید دارند در انجام تکالیف، تلاش و پافشاری بیشتری نشان می دهند در نتیجه عملکرد آن در تکلیف بهتر است. افرادی که خودکارآمدی بالاتری دارند (از راهبردهای یادگیری بهتری استفاده می کنند) و پیشرفت تحصیلی بالایی برخوردارند (به نقل از سلیمان نژاد، نیکچری، ۱۳۸۳)، بسیاری از رفتارهای انسان با سازگارهای نفوذ بر خود برانگیخته و کنترل می شود در میان مکانیسم های نفوذ بر خود، هیچ کدام مهم تر و فراگیرتر از باور به خودکارآمدی شخصی نیست (باندورا، ۱۹۹۷).

اگر معلمی باور داشته باشد که نمی تواند نتایج رفتارهایش غیر قابل قبول شود، انگیزه او برای انجام کار کم خواهد شد. اگر چه عوامل دیگری وجود دارد که به عنوان

برانگیزه‌های رفتار انسان عمل می‌کنند اما هیچ یک به اندازه خود باوری و خود آگاهی که منجر به خود کارآمدی می‌شود نمی‌تواند باشد. پیشرفت تحصیلی همیشه دارای اهمیت بوده است، ولی آنچه در قرن بیست و یکم از اهمیت خاصی برخوردار است داشتن افرادی مسئولیت پذیر و مستقل، انعطاف پذیر و به طور کلی معلمی خود کارآمد است که بتوان با تحولات پیچیده و شتابان حال و آینده مقابله کند و زمینه را برای رشد و توسعه، تعلیم و تربیت دانش آموزان فراهم آورد. تحصیلات نشان داده اند که خود کارآمدی معلم بهترین پیش بینی کننده پیشرفت تحصیلی است.

تعریف خود کارآمدی

خود کارآمدی^۱ از نظریه شناخت اجتماعی^۲ آلبرت باندورا (۱۹۹۷) روان شناس مشهور، مشتق شده است که به باورها یا قضاوتهای فرد به توانائیهای خود در انجام وظایف و مسئولیتها اشاره دارد. نظریه شناخت اجتماعی مبتنی بر الگوی علی سه جانبه رفتار، محیط و فرد است. این الگو به ارتباط متقابل بین رفتار، اثرات محیطی و عوامل فردی (عوامل شناختی، عاطفی و بیولوژیک) که به کمک فرد برای توصیف کارکردهای روان شناختی اشاره دارد، تأکید می‌کند. بر اساس این نظریه، افراد در یک نظام علیت سه جانبه بر انگیزش و رفتار خود اثر می‌گذارند. باندورا (۱۹۹۷) اثرات یک بعدی محیط بر رفتار فرد که یکی از فرضیه‌های مهم روان شناسان رفتار گرا خود است، را رد کرد. انسانها دارای نوعی نظام خود کنترلی و نیروی خود تنظیمی هستند. در توسط آن نظام بر افکار، احساسات و رفتارهای خود کنترل دارند و بر سرنوشت خود نقش تعیین کننده‌ای ایفا می‌کنند.

1- Self-efficacy

2- Social cognition Theory